

# СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В З'ЯВЛЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ



# SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ГРН ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 133. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 10 червня, 1927. VOL. XXXV. No. 133. Jersey City, N. J., Friday, June 10, 1927. THREE CENTS

## УРЯД ПРОТИ БРІЯНОВОГО ПЛАНУ УМОВИ З ФРАНЦІЄЮ

УРЯДНИКИ ВВАЖАЮТЬ ТАКУ УМОВУ ЗАЛЮВОЮ.

ВАШИНГТОН, 8 червня. — Американський уряд ще не видав публичної відповіді на пропозицію французького уряду, щоби Америка заключила з Францією договір про заборону війни, але високі урядові департаменти стейту, до якого належать заграничні справи, критикують сей план.

Вони вважають таку умову залювою, з огляду на договори між Америкою а Францією ще з року 1908. До того заключують особливих умов з Францією урядники вважають якраз не безпечним для світового мира. Вони навіть бояться, що строгі точки такої умови могли би відібрати Америці право протестувати проти порушення власних прав.

З того газети й політики вносять, що заходи Франції зйдуть на ніщо.

## ГОРЯЧОКІ ПРИГОТОВАННЯ ДО ПРИВІТАННЯ ЛИНДБЕРГА.

ГОРЯЧКОВА ДИСКУСІЯ ЗА ЛЕВІНА.

ВАШИНГТОН, 8 червня. — Ше повні два дні відлідає столиця від урочистого вітання американського летуна Линдберга, а до столиці вже стали напливати тисячі людей, охочих узяти участь у привітанні. Уряд робить горячкові приготування.

Уряд уже викінчив план урочистости. Підчас церемонії на доріжці Линдберга приймати має сама пані Кулиджова, жена президента.

Тимчасом довкола лету Чеймберлана розвивається щось у роді скандалу. Почався він з приватної телеграми президента Кулиджа до Чеймберлана, в якій Кулидж спішує їм Чеймберлана, а поминує їм його пасажера Левіна. Жидівські круги взяли це поминання за признаку анти-сємітизму; ковалі, президент Кулидж поминув їм Левіна, бо Левін Жид. Столім президента політики стали заперечувати основність такої пояснєня президентного поступку, натукаючи на клопоту Левіна з летунами в авіаційнім товаристві та його нетакт у забранню зі собою почти без відповідного дозволу почтовго уряду.

## КАНАДЖ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНА.

ЗВЕРТАЄ УВАГУ НА ВИКЛИКУВАННЕ ЗЛИХ ПОЧУВАНЬ МІЖ КРАЇНАМИ.

ВАШИНГТОН, 8 червня. — Канадський уряд висказав свій жал до американського уряду з приводу його пояснювання імїграційного закону в сей спєбє, що внає люди, які живуть в Канаді, а працюють кожного дня в Злучених Держав, уважаєть за імїгранти.

Канадський уряд звертає американському уряду, що таке пояснювання імїграційного закону мусить викликати почуття ворожнєчє серед Канадійців до Америки та комплєктувати відносини між обома країнами. Канада звертає увагу Вашингтону на те, що Америка досі постулає інакше та змінєла свою політику наго, без видимої потреби.

## КАТАСТРОФА НА ВУЛИЦІ НЮ ЙОРКУ.

ДВОЄ ЛЮДИХ ЗГІНУЛО, 32 ПОКАЛІЧЕНИХ.

НЮ ЙОРК, 8 червня. — Коло години три черети на 11. вечером на Пятій Еа, коло 65-ї Вул., поверховий "бос" зударився з приватним авто, скрутив на хідник та перевернувся під мур. Підчас несчаєа згинули два пасажиря, "боса", а 32 других віднесли тяжкі ушкодження тіла. З них один вийд помер. Зударєня віднесло автомобіль на 15 стїп. Ілучч в ньому дві особи так віднесли тяжкі ушкодження тіла. Полїція арештувала обох шоферів за неосторожню їзду.

## З КУШНІРСЬКОГО СТРАЙКУ.

"ЛІВІ" ХОЧУТЬ ПОКАЗАТИ СВОЮ СИЛУ МАСОВОЮ МОБІЛІЗАЦІЄЮ.

НЮ ЙОРК, 8 червня. — Міський суд позасуджував учасників бїєнок між поліцією а пїкетантами кушнірського страйку на грошеї карн арі до 25 доларів.

Нїнішній день проминує без таких бїєнок. Урядники Амєриканської Фєдєрації Праї кажує, що, провідники страйку не мають полєтєра робїтників. Щоби докзати, що страйк має таке полєтє, провідники зарядили на завтра загальну мобїлізацію страйкарів.

## СМЕРТЬ ПРИ ПРАЦІ.

ТРОХ РОБІТНИКІВ ЖЕРТВОЮ СЛАБО ЗБУДОВАНОГО ПІРШТОВАННЯ.

НЮ ЙОРК, 8 червня. — На будові на розї Пари-Пейла та Черч Стр. закінчуєся на секому повєрї руйнування, наслідком чого стїли на секому робїтників поєтаєли нафтом у долину. Троє з них, а саме: Макс Стасюк, Павло Олейніш та Василь Кулидж поєтали на місцї, а Осип Траваляський вийєл такї ушкодження черепа, що його життя вийє на волоску.

Коло місця випадку зібралася велика громада обурєних людей, яких поліція мусїла як силою розганяти.

## ЮГОСЛАВІЯ ПІДЗОРЕНА О-ШТРИГАХ.

РИМ, червня. — Справа з ревізією урядова югославського посольства в Тиранї та вїзд югославського посла до Бїєгороду не потягнує дальших консеквєнцій. Ліга погодїть цей інцидєнт, в якїм він наспадє головню на Югославію.

## НЕПРИЄМНИЙ ВИПАДОК МІЛЮКОВА.

Відомий лїдер кадєтїв російських передєволюційних часів і мїністер закордонних справ при тимчасовому російському урядї кн. Львова, а тепєр лїдер рєспублікансько-демократичної групи російської еміграції в Парижі та редактор парїських "Послєдїх Новостєй" П. Н. Мїлюков, прїїхав до Рїги, щоби там прочитати два реферати на політичї темї. Дня 12. травня по викладї, в час перєвєрї перєд дискусїєю над рефератом вийшов зосєред авторів молодий чоловік Америкєс на сєтраду і вдарив Мїлюкова в лице. Чому це зрєбїв, покиємо не знати. Емігрантська російська прєса твердїть, що Америкєс намовили до того латвійські націоналісти. Молодий цє є латвійським громадянїном і Нїмцєм по національностї, поліція арештувала. Мїлюков пїєлє той знєвати не зїйшов зі сєни, але бажав далї провадити дискусїю.

Та до дискусїї вже не дїйшло.

Бєзсєредєсно по цїм перєжї Мїлюков другий немийлий інцидєнт з Польщею. З Рїги він хотїв зєвїзати до Польщі, щоби їй у Варшавї лати каєли викладї для російської еміграції, але польський уряд відмовїв йому вїзї на вїзд. Це саме зробив польський уряд і відносно профєсору Мякотїна, славного зі своїх виступів у Празї та Парижі з рефератами про "український вєпрос". Проф. Мякотїн теж не дїстав дозволу на вїзд до Польщі, дє хотїв вїгловєстї свої викладї на ту саму тему, що в Празї та в Парижі. Так само обом профєсорам Мїлюкову і Мякотїну відмовили Польща вїзї на вїзд для участї в зїзді славянських історїків у Варшавї. Всєа варшавська прєса протєстєє проти такої поведїлки уряду та прїписує їй нетакт у відношенї до російських учєних Голуфковї. З особливю енергією атакує за це уряд, "санайї" всєа прєса, що присвячує їй справї навіє передовї статті.

## ПОГОДА Є ТЕПЕР ГОЛОВНУ ПОТРЕБУЮ В КАНАДІ.

Погода є тепєр головною потребою для фармєрів і якщо не буде погоди, то мїногї дєво бєло-люди потерпїли. Вєсїний досї сильно прєрешкодили сїніню, головню в Манїтобї. Цим дальше на захід, відносини поправляються. Манїтоба сїлєно потерпїла. Великі простори в Манїтобї стєють під водою і про сїніню немає навіть думки. В Альбертї опїзанїє сїніня зїйшло тїльки в дєяких околицях. В Саскачеванї є дуже велика ріжниця у відносинах. Декуди вєдно сїніня так само, як в Манїтобї, декуди наметє сїніня на 100 процєнт і вїгляди на урожай є чудовї. В околицях, дє вдалосї засїїти полє, вїгляди на урожай є зовсїм добрі. Є дєнесєня, що декуди збїжжа сєходїть в три днї по засїїню. В Манїтобї посїна площа зменшїється на якїх 30 процєнт, Саскачеван засїє може на 20 процєнт менше, ніж сподїваєся, а Альберта засїє може ї більше, ніж плануєла. Посїя дєнесєня, "Фрі Прєс", сєго року буде під пїєнієцю 17,859,417 акрїв у трох провинцїях Зєхїдної Канади, в порівняннї з 21,677,814 акрами, що були засїїні мїнувшого року.

## ПОЛЬСЬКА "ЛАСКА".

Під натиском протєстєв Українців проти закону, який полєзїть українські школи, польський уряд дозволив, аби в українських публїчних і приватних школах у внутрішньому урядованню можна було живїти попри польську теж і української мови. Свідчєства в тих школах, на бажання родїчїв, можуть вїдаватїся в обох мовах.

Українські газети під Польщею, очевидно крімї, вїзразї українських, вїсїмвають сєй польський розпорядок, як удаєня терпїмностї. Полїки вже зніщили стїлки українських шкїл, що сє їх розпорядкєня вїглядає на насїшкї над недовїдками українського шкїльництва.

## ДЛЯ КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1928 РІК.

Просїть українських лікарів, дєнтїстів, адвокатів, учїтелїв, бїзнесмєнїв, як купцїв, рїєс-єстєїєнїєв, контракторів, та інших профєсїоналієв і пїдпрїємцїв в усіх мїстах Злучєних Дєржав, поїзати своєї адреси для помїєнєня в калєндарї У. Н. Союзу на 1928 рік.

Також просїмо полїки, дє є ї як називають українські банкі, будівляньє, позичковї сїлїки, коопєратїви, Народні Домї і інші пїдпрїємства.

Також, дє є українськї амїлєрїєтї школи з правом приїїєдностї.

І вїкнїї, усі українськї культурї, товариства, її інстїтути (як музїкнї школи, хорї, театрї) і громадськї установи (клуби, товариства).

Просїмо посїлїтити з прїислєкою, Рєчєньє до 30-го мая с. р.

Сє в інтерєсї кожного громадянина і всіх українських установ в Амєрїцї, бо їмєня її адреси будуть полїні позачєсно і будуть в руках 20,000 чєлєвїк У. Н. Союзу чєрез цїлий рік. Адресуєтати:

"SVOBODA"  
Box 348  
JERSEY CITY, N. J.  
Вїдавнїцтво У. Н. Союзу.

## ПОГОДА Є ТЕПЕР ГОЛОВНУ ПОТРЕБУЮ В КАНАДІ.

Погода є тепєр головною потребою для фармєрів і якщо не буде погоди, то мїногї дєво бєло-люди потерпїли. Вєсїний досї сильно прєрешкодили сїніню, головню в Манїтобї. Цим дальше на захід, відносини поправляються. Манїтоба сїлєно потерпїла. Великі простори в Манїтобї стєють під водою і про сїніню немає навіть думки. В Альбертї опїзанїє сїніня зїйшло тїльки в дєяких околицях. В Саскачеванї є дуже велика ріжниця у відносинах. Декуди вєдно сїніня так само, як в Манїтобї, декуди наметє сїніня на 100 процєнт і вїгляди на урожай є чудовї. В околицях, дє вдалосї засїїти полє, вїгляди на урожай є зовсїм добрі. Є дєнесєня, що декуди збїжжа сєходїть в три днї по засїїню. В Манїтобї посїна площа зменшїється на якїх 30 процєнт, Саскачеван засїє може на 20 процєнт менше, ніж сподїваєся, а Альберта засїє може ї більше, ніж плануєла. Посїя дєнесєня, "Фрі Прєс", сєго року буде під пїєнієцю 17,859,417 акрїв у трох провинцїях Зєхїдної Канади, в порівняннї з 21,677,814 акрами, що були засїїні мїнувшого року.

## ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ.

З огляду на сє, що вїбори до саморядувальних установ відбудувєтьсє вже за кілька тїжнїв, в цїлому краю помїїтє великє ожївляєня. Часопїсї переповнєні пояснєнями вїборчого закону, пїєвилосї бєзлічї: брєшу і лєтєчюк чєлєвої змїстї. Польська шовїністїчна прєса труєть про небєзпєку при одностїйній українській бїєлок і звїзє до сїлїної акції цїлє польськєї громадянєстє.

## КАНАДА ІШЛА СЛІДОМ ЗА БРИТАНІЄЮ.

В справї взаємнїї зї сєвїтськїми рєспублїками Канада не даєла на сєбє чєкати, чи годїтьсє з Вєлїкою Британїєю, чи нї. Скорєо лїше прємїєр. Балданїї оповїстїв у Лондонї, що його правїтєльство рїшїлось зїїзвїти взаємнїї з сєвїтськїми, канадїськє правїтєльство вїдбуло 25. травня своє засїданє в Оттаві і, обговорївшї справу, рїшїло зрєбїти те саме. Торговельний договір між Канадою і сєвїтськїми рєспублїкїми сїансїєлюєно і російська торговельна дєлєгація мє зїїзбрїтєся з Канадою. Своє рїшєня "бєнуєло канадїськє правїтєльство на заяві прємїєра Балданїна в британськїм парламентї.

Оповїсують про сїансїєлюєня торговельного договору зі сєвїтськїми, прємїєр Мєксєнї Кїнг пїдчєркує, що сє не означає заборони торговлї мїж обома дєржавам. Торговля мєє провадїтїся дальшє, тїльки російськї торговельні прєдставлїєни не будуть матї наїв дїпломатїчного станїєвїща, якє досї мали. Мєлїб російськї торговельні прєдставлїєни захотїли остатї в Канаді, як приватїї людє, то нїхтє їх не буде вїгнєтати, однакє тоді вони пїдїягають усім тим законам, що її інші людє.

Рїшєня канадїського правїтєльства, як вїглядає, вїпрєвадїло трохї з рївновагї головї сєвїтськїм торговельнїм, Лонгїна Гєрєса, бо він бєзпрєрозумчєно сїансїєлюєвав замовляєня на 4,000 конєй, якє кілька днїв прєд тим зрєбїв чєрєз дєпартамєнт рїзнїцїв.

## УКРАЇНЕЦЬ У МУЗИЧНІМ КОНТЕСТІ В САСКАЧЕВАНІ.

Чєрєз послєднїх два тїжнї вїдбувавєся в провинцїї Саскачеванї (Канада) найбільшїй музїкнїй "Фєстївал" в історїї сєї провинцїї, їз котрому брїєло учаснє велїчєзнє числє конфєртїєв. Першїй тїєньєв "фєстївал" вїдбувавєся в Рїдїжїлї, дє брали учаснє контєстєнтї з полєзуєного Саскачевану. Другого тїжнїя "фєстївал" вїдбувавєся в Саскатїуї, дє брали учаснє контєстєнтї з пївнїчного Саскачевану. В контєстї брали учаснє числєнні хорї, мїшанї, мужєські, жїночї, дївочї, дїточї, бандї, орєстрї і рїжні солїстї голосовї та їнструментальні.

В скрїпкових солєх мїєся Цї (класє гравчї на скрїпцї, котрїм нїзше 14-рїковї вїку) — брав учаснє Орєст Стєчїншїн з Рїорктону, їє молодий музїкнїк дїстав найвїсшєю марку, як з контєсту в Рїдїжїні, так і з контєсту в Саскатїуї. Судяє вїд музїки сїказє в своїй оцїнцїї прї Орєста Стєчїншїна, що він є дуже мїноганаїдїним музїком.

## ЗИМА В КАРПАТАХ.

До "Дїла" пїшуть: В Дорї з 13: на 14: травнїя і 14: травнїя пїхав сїгї і покїрє Карпати аж до вїснотї 700 мєтрїв. Сїгї пїхав ханїями так густо, що сївїт божього не було вїдати. Радо дня 12. травнїя був мороз 2 стєпєнї Ц. нїжнє зєра. Побєжютьсє, що оговчєї дєрєва в нїжнїх околицях Прутє не зародять зосїм.

## ГІНДЕНБУРГ ВІТАЄ ЛЕТУНІВ

ОБДАРОВУЄ ІХ СВОЇМИ ФОТОГРАФІЯМИ.

БЕРЛІН, 8 червня. — Президент Гїндєнбург прїняв Чєймберлана і Левїна на спєціальній авїєлїцї. Амбасадор Шурман був прєрєдєлєдїчком.

Прєзїдєнт розпїтуєлє летунів про подрєбнїї їх лету, вїсказєв своє прїзнєнаннє за їх вїдлєгку а-прєдїщєню з нїмї обдєрїв їх своїми фотографїями зї своїм пїлїєсом.

По тїм вїдбуєся парадний обїд в амєриканськїй амбасадї, на якїм булї канцлєр Макс, папський нунцїй та другї достїнїкнї.

Як прєзїдєнт вїзуїцїям вїтєлїї їх тїснїчї людєв, а дївчата спїлєли кїтї.

Чєймберлїн прїняв запрєшєнє вїд мїста Вїднї і вїїдє тамтудї в нєдїлю, вступєючє до Дє Пратї і Монєхїм. З Вїднї повєрє до Бєрлїна, дє будуть ждєлї на летунїї їх жїтїни, якї вїє в дорозї до Европї.

Нїмєччїна хочє вїдставїтї летунїв на своїм кораблї до Амєрїє, але Чєймберлїн заявїє, що дуже мєжєливо, що він пїстїєть в поворотну дорозу зновє аєроплєном з Лондону до Амєрїє.

## ЛЕТ НЕ БУВ ЛЕГКІЙ.

Лєтлїї з ПОСЛУПІМ КОМПАСОМ НА ОСЛП.

БЕРЛІН, 8 червня. — Чєймберлїн розповїдав про труднощї, з якїми трєба було їм боротїся пїчас лету. Вже на амєканськїй сушї попусєв її компас і вони зїїшлї з дорозї, на жєлєдєнїк дєрєжю і часом. На морї їхлїя пїчас страшної мїжї шкїлом на ослп і орієнтувєлєся вїдє тємпєратурї і дєяких рїч. Пїдїлєтїи часамї на 20,000 стїп, або зїїгалї шкїлом над саму воду, щоби вїїтї з мєрєк, але цє не помагєло. Втїшлєся дєпєрєва тоді, як побачили Мєрєвєтїно. Пїзавїшї корабель погнєлїли до часопїсї і пїєся тогдї, когдї вона вїїхлєла зєрєнтуєлєся мєншє-бїльшє, дє вони знаходїтьсє.

## ЛИНДБЕРГ ПРО ВОЗДУШНУ КОМУНІКАЦІЮ.

ЗА ЯКИХ 10 ЛІТ БУДЕМО МАТИ ПРАВИЛЬНУ ВОЗДУШНУ КОМУНІКАЦІЮ МІЖ АМЕРИКОЮ І ЄВРОПОЮ.

НА КОРАБЛІ МЕМФІС, 8 червня. — Линдбєрг мєє добрий відпоєнок, бо добре їсть і спїє, а в вїлїньїх вїд того "завїтїтї" хїлєлє роздумє, над справю заведєня правїлїної воздушної комунаїїкї мїж Амєрїкою і Европою. Він пєвїє, що цїєю комунаїїї наступїть за лїєкїх 5 до 10 лїт. До сєго трєба буде шє дєякїх уалїєнїєв. Аєроплєни будуть мєслїти бути кїлькє маторї, а на морї будуть мєслїти будїти побудованї, що кїлькє стїл мїєлє плавачюї стїадї, до якїх мєглі бї заїїзїдати аєроплєни в часах вїєлїєх бур. Тї стїадї булї бї зарєзов когдї для пасажїрїв.

## ТАКИ НЕ СКІНЧИТЬ ПАРЛЯМЕНТУ.

НАСЕЛЕННЯ ІСПАНІЇ ЗАДОВОЛЕНЕ З ТЕПЕРІШНОГО ПОЛОЖЕННЯ.

МАДРІД, 8 червня. — Іспанський дїктатор Прїмо дє Рївєра заповїє, що сїлєчє в вєрєсїї парламент, який буде мєє прєвєстї змїну конєстїтуції. Кажуть, що морєло на ластї на цє своєї згоди, бо він мєє право змїнїтї конєстїтуцію, але не мєє право її змїнїтї. А поєнїкнїєний парламент буде спїєлїєно дєбратїї і не буде вїсвоєно загальної оліпїї. Такї змїни мєждї викликатї тільки роздрєєня. А того не трєба, бо нарєа в Іспанїї тепєр євїлїї задоволенї з уряду. Полїтики наложєно рїзнїєк і на шалєтї, а робїтнїкї зрєстає дуже вїсєко. На вськїй случаї, Іспанїї тепєр хрєшчє чє, як булї вїдїмїтї, нєбулє. Нємає оцїєнїї калєкуїтїтї спонїєв.

Всєжї такї заходїть а голову, що цє за прїчїнї, що Прїмо мєє дє Рїєра так дуже настає на скїлїканнє парламенту.

## БУЛИ БІ ВИГРАЛИ ВІНУ БЕЗ УЧАСТИ АМЕРИКИ.

ЛОНДОН, 8 червня. — Полєвий маршєлок Лорд Гайє, котрїї є мєнєдант британськїх сил у Францїї пїдчас сїгової вїїни, заявїє, що сє досї не даєтї британськїмї мїєсїя, а оцїнїї її сїїли та хоробїстї британськїх жїночїрїв. Бо жїночїм було бї дєдумати, що аїєнїтї булї бї прєгнєлї вїїну, когдї не булї її прїїїхлїа з помічю Амєрїє. Англія була бї тї вїїку вїграєла шкїлом пєвно, тїльки в дєшю пїзнішїїй часї. Англія не була спочатку готова до вїїни, а прїї кнїї не мєла вїє потрібнї, кїдєтї всї свої велїчєзнї запїєлї в людїх і мєтєрїалї, бо прїїїхлїа Амєрїє. Колїи тої кїжє, що без учаснї Амєрїє трєба бї було аїєнїтам тї вїїну прєгнєти, то тим самим кїдєлє, пїєну на хоробїстї і гєрїєстїє британськїх жїночїрїв, якї самї не булї бї нїколі допускатї до нїмєцькїх пїдїлї.

## ПОЛЬЩА ІДЕ НА УСТУПКИ.

ГОДИТЬСЯ НА УЧАСТЬ СОВІТСЬКОГО ДЕЛЕГАТА ПРИ ДОХОДЖЕННЯХ В СПРАВІ ВІЙСЬКОВОГО ВОРКОВА.

МОСКВА, 8 червня. — В Москві пїєєлє великє обурєнє з прїводу вїєвїства сєвїтського посла Вєлїкова, але є обурєнє. Бїльшє завєрєнє прїотї Англії нїж Польщі. А цє тому, що мїністер загнєпнїхїх справ Задєснї заявїє: вїграєла своє згоду на цє, щоби сєвїтськї дєлєгатї мїг бути прїї сїлєстї в справї вїєвїства. Польща даєла на всї боки запєвєнєня, що сїлєство буде вєдєне дуже тоєчнї і буде змєгатї до вїкнїтїї гнєнї заговїрїєнїх, кїжє така їстїє. По тїї прїчїнї нємаєвїтї до Польщі хїлєвоє ослабєла, бо загально дємуть, що в тїм атєнтатї мусїть бути рука вїєлїськї.

# ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

**"СВОБОДА" (LIBERTY)**  
FOUNDED 1893  
Published weekly, except on Sundays and holidays  
at 60 Grand Street, Jersey City, N. J.  
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.  
Edited by Editorial Committee.  
Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.  
on March 30, 1915, under the Act of March 8, 1879.  
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103  
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES:            |                     | ПЕРЕПЛАТА:                  |                     |
|--------------------------------|---------------------|-----------------------------|---------------------|
| Three cents a copy.            |                     | Початкова ціна три центи.   |                     |
| One Year: \$ 7.00              | Ha рік: \$ 7.00     | One Year: \$ 7.00           | Ha рік: \$ 7.00     |
| Six Months: 3.75               | Ha пів року: 3.75   | Six Months: 3.75            | Ha пів року: 3.75   |
| Three Months: 2.00             | Ha три місяці: 2.00 | Three Months: 2.00          | Ha три місяці: 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: |                     | В Джерсі Сіті і закордонно: |                     |
| One Year: \$10.00              | Ha рік: \$10.00     | One Year: \$10.00           | Ha рік: \$10.00     |
| Six Months: 5.00               | Ha пів року: 5.00   | Six Months: 5.00            | Ha пів року: 5.00   |
| Three Months: 2.75             | Ha три місяці: 2.75 | Three Months: 2.75          | Ha три місяці: 2.75 |

34 кожна щільна адреса платиться 10 центів.  
За оголошення реклама не відповідає.  
3 Канада найкраще вислати гроші лише в т. зв. Foreign Money Order.  
Телефон "Свобода": 498 Montgomery, Tea. V. H. Союз: 1838 Montgomery.  
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

## ВАРШАВСЬКИЙ АТЕНТАТ

Замах російського монархиста на представника большевиського уряду перекладом українською мовою не викликає ніяких жалів серед українських людей. Не збудить ніякого жалю те, що Москва вилізла за ґруби, як крок потемки.

Всіх такі замах має в собі деякі цікаві сторони. Усіх замах є доказом неможливості відносин. Де нація може висказувати свої політичні погляди, де люди можуть вільно говорити, писати, організуватися, голосувати, такі атентати нема. Атентат вирізняє як політичне орудування, так атентат нема. Атентат вирізняє як політичне орудування, так атентат нема. Атентат вирізняє як політичне орудування, так атентат нема.

Росія займає в тут подекуди вимокне становище. Колись у царській Росії атентати були звичайним явищем. Гінули чиновники, генерали, губернатори. Навіть один цар загинув від замаху. Нарда не міг ніяк заперечувати, прогати гинути як тільки беззаконним способом. Царський уряд та вся консервативна частина російської суспільності не хотіли того розуміти. Замість вважати кожний атентат прикладом для себе, що пора вже попустити зі своїм привілеєм та дати народові ширші права, вони пиятували політичних убивць як найгірших злощастів, яких треба карати тятяч як найгірших злочинців. Вся наука, яка була в тих атентах, пропала без-успішно.

Народи Росії остаточно змели з луня землі уряд, який не міг читати навіть кровавої декції Історії. Та на його місце прийшов новий, який луня дала своїм ідеям думки та всієї вільної прояви народної діяльності. І знова повзавлений свобода сава, думки й діяльності народ не має нічого виставляти, як тільки атентат. Згинув колись від атентату цар Олександр II, а вдало посередно й Ленін.

Нарешті атентат на Войкова. Правда, не з рук представників народу, і не з рук людей, що бється за народну свободу, але з рук оборонця царського деспотизму. Мимо цього й усього случаю тяжко не винити за замах самої такої деспотичної системи большевизму: якби в Росії була яка-така свобода, то навіть монархисти могли б піти зі своїми нападками на думки перод на переконати там наочно, що навіть темного капана на монархизм нині вже не зловши.

## П'ЯТЕ КОЛЕСО.

ІСТОРІЧНА ПОВІСТЬ.

Так і не так. Все було так, ливі, то хіба хтось воле про-хвоків проти себе виклику-ти. Лиса сама Польща своєю нещасністю. Коли річ посто-пий були потрібні шаблі, ко-Чапальські.

Чапальські в Чигирині, а лиса проливати крові, тоді-маю візти зі шляху Львів-Бро-дський обіцяно золоті го-ли. Козаки вірили і за ту Поль-шу клали свої буйні голови.

Козаки своєю кровю вже спас-ли Польщу. Польща не то, що не давала приреченої заплати, але ще відбирала се, що козаки вже здали мала. Ясноволюбний чейже знають, як над ко-заками змущається річно по-ступою поставлений над ними комендер Шемберг. Се добром не пахне. Наша старшина ро-бить, що може, щоб не допус-тити до бунту кривдливих. Але зобавити козакам та часу воду по-сти.

А Шемберга не похваляю і маюся скрутити йому в'язи. Але чим власна старшина ко-заки, утихобирне недовдово-ленням. До мене долають вісті, що деякі долають одини до огню.

Робимо, що можемо, за-ливаючи грань водою.

Сумніваюся, чи такі не-спокійні духи, як приморі, ті, заливають огонь водою. Я маю докази, що й такі поліщани Польсько козацькими старши-нами дух бунт не вховають-рися.

Як ясноволюбний гада-ють, що то в той рознощик о-

## ДУМА ПРО МЕЛЕДИКТА-ПЛОСКОЛОБА

(Пояснення).

Влада Великої України на культурний розвій Сх. Галичини дається прослідити уже в тринадцятому столітті, коли то так звані "руска трицця" — аложена М. Шашкевича, Якова Головацького, І. Вагилевича вдала в р. 1837 збірник "Руська Літературна". Збірець одної поезії Шашкевича, зверненої на М. Устияновича, що був їх знайомим альяном "Ластівка", виданий на В. Україні, — а пізніше ви-дано в Галичині новим накла-дом "Маруся" Основненка, а потім і переклад "Тараса Буль-би" Гоголя.

Та всього того було мало і аж поезії Т. Шевченка, пере-даних з Росії в Галичину (привіз їх львівський купець церковним уладом М. Димет 34 "Львова"), зробили більш-виріжний на студіююмо мо-лоді. В році 1862 починав ви-ходити у Львові перша українсь-ко-національна часопись "Ве-снериш" (1862—1863), потім виходила знову "Мета" і "Ни-ва" (1863—64).

Нарешті галицькі прихиль-ники Пантелеймона Куліша, то-варіша Шевченка, осявають в р. 1867 "Правду", котра — се-ред ріжних перешкод і з пер-вержних перешкод аж до 1879 р. — вперше роках по-заставала вона під переважаю-чим впливом Куліша — пізній-ше в другій половині 70-их ро-ків виходив "Правди" — так-звані "народовці" розійшлися із ним.

Куліш часто змінював свої погляди — він то вихваляв дав-ну козачину, то знов — піз-нішні не віваш на козацтво та на Гайдамаків.

Навіть на Шевченка (яке мертвого) накинувши він, та на-зва його "музу" (богину не-смі) "ліною".

Але в перших роках своєї діяльності в "Правді" він при-дів багато користі власне через внесення чисто українського ду-ха у ту нещасну Галичину, за-сичнену та закарпану польсь-ким впливом.

Він не лиш ступити, але й го-лову. Чи у Львові й Варшаві не стинали таких, що проти волі польської шляхти вова-ли з Турками? Я не дуже па-люю до того, щоб на львівсь-кий ринок за головою Шляхо-в котилася голова батька моє-го.

Що ти обережний, знаю, знаю, що й по львівському ви-шевищено. Як би нече, то з тобою про такі річі, не ба-лакав би. І король не виступи-ти тебе до себе. Із до Чиги-рині а дожидай приказів. Сми-наючись, як все його літа, тоби треба буде їхати на Запорож-ж. Діла ще не зашли так далеко, щоб вже тепер кінчили бала-кати з козаками. І грошій не нема. Без грошій і козак не ваде нічого.

Хмельницький вишов від Кошепільського і ще то са-мі дини поїхав далі. Виха-зи з Бродів, переїхав на в. Його кін, несприятелі, саж-біг козак вола.

Сідає тут, біля ме-рмонів до сотника з'явля-ю. Мо мушмалю деши казати деши показати.

Хмельницький присів до візника.

Возмійте, пане сотнику, візник таїт пуду, що я буду ро-зказувати. Мушу мати візні-руки.

Козі руки вже були вільні, Гринь перекував праву ногу через лаві коліно і став стигати чобіт.

Там і в'їхав, — сказав розумовиш і розгортаючи о-дучку. — Все се. Сегдіста да-мені роштір, щоб і його по-лати в передал підпастіри Чапальському. За се, роштір

лидський Ст. Руданський, дарма що його творі, пороскданути по ріжних "Зеркалах" та "Ко-марях" є молодішою поколін-ню неспіани).

На старі літа захотів ще Кач-ковський побачити на власні о-чи ту обожану собою Росію. Поїхав отже до Петербурга — але задержав в неадекватні Кронштадті в рік 1873 р. помер.

Він написав значну суму на просвітні цілі — Наумович закликав власне те товариство до імені, сподівали на той легат. О скільки однак знів'яло це товариство ніколи тих грошей не побачило.

Маючи дванадцять літ, в р. 1876, вступив і я до того това-риства та дістав "членську гра-моту" з портретом Качков-ського та надписом в чотирьох рогах: "Учиси, моїх, тре-звись, трудящи".

Мушу признатись, що три з тих зовоповіді сповня-ю точно через ціле моє життя, коли правду сказавши, то не та грамота так на мене сильно по-ділала.

"Общество" і "Просвіта" рі-жнилися між собою лише що-до поглядів своїх провідників на українську справу, а також деши і щодо мови, своїх ви-давництва. Впротичодно і друге-ство за консервативними по-глядами. "Народовіцями" бо-ляло, що на святий Юрій у Львові з'являлися какапи та держали в своїх руках такі інституції як "Народний Дім" та "Старови-дний", з бурес котрі виходили новий кацальський нарібок.

Вони однаково нічого проти то-го не мали, щоб на чолі нашої нації стояв рівнож високе гр. кат. духовенство, але прихиль-но до них.

Показалося то найліпше тоді, коли митрополитом став Силь-вестер Сембатович, а потім граф Шенгшійський.

Світотігда цілої інтелегентної галицької суспільності україн-ського походження був в сідмє-стих роках минулого століття з країно клерикалізації та не-демократичній. Одні і другі, "тверді", і "микі" — наставля-ли селянських руки до цілован-ня! Та чик і диво?

І тепер навіть, п'ятдесят літ по виступі Франка і Павлика з їхніми поступовими провідни-ми думками наше "інтелегент-не" жіноцтво — яке се стверди-ло мені цілого золотого.

Гринь подав Хмельницькому вочепного потім ніж листів. Хмельницький розпочав його і став читати. По вступних по-доруваннях і поклятих роштір писав:

"Ві писали мені, дуби я про-відав та зівіваш, щоби: сідні-сідні Богдан Хмельницький, ді-дів, до кого заходив, хто у не-го бував, з ким він і про що ба-лакав. На жалі, про все те я не голен мал нічо написати. Хоба, що він був у Львові і в Брод-ях у нашого гетьмана. Кудив він впротичного, з ким бала-кав і про що, ніхто не міг мені нічого сказати. Сего не знає і Яног чейже! ні чур, ні в'їж. Візник безпечно не знає нічого, бо то туман. Може знає деши чур, але держити зяк за зу-бам. Ліпше пішло мені у геть-манів. Гетьманови я набрехав, що Хмельницький розсизав свою чейже між хлопів, щоб їх бунтувати проти Польщі і проти самого гетьмана. Геть-ману вже свято приїти, що Хмельницький бунтує. Я та-кож дуже зручно піддав геть-манови гадуку, що Суботів є призначений для кожодчасного чигиринського підпастриш-ко, колишній староста дав був ті група підпастіри Михайло-во Хмельницькому. Напишита мені, яким то новими вигадка-ми прокодити гетьмана проти Хмельницького. Не забувдеши, що як мій помічник Субо-тів опиниться у Ваших руках, то я дістану від Вас тисячу зо-лотих".

По кішневих желанях і пок-лятих був підпис роштірства.

Не по кішневих желанях і пок-лятих був підпис роштірства.

Не по кішневих желанях і пок-лятих був підпис роштірства.

Не по кішневих желанях і пок-лятих був підпис роштірства.

недавно, др. Новодворський на жіночих зборах у Коломиї — але се себе селянам і селянкам шлувати по руках!

Однакож — чи не винувате тут і саме селянство?

Котіж приходиться характе-ризувати сімдесять років мину-шого століття та пануючі тоді погляди і настрої — то треба ще зауважити ось що.

В Австрії напівала, тоді так-звані "ліберальні ери".

На перший погляд, внипа-дало, що старий австрійський абсолютизм аюаміи. Але той абсолютизм був лиш задекла-рані конституційними формами, а фактично він, репрезента-ційні шісарів і його надворню кляіку, панував як попереді.

Була вправді конституція, а-ле така рада державна, як і со-йми, ради громадські і навіть ради повітові (а вкрай, де істу-нували) — опирались на кри-пильний виборний системи. Усе жіноцтво і більшість робучого народу мужського пола — бу-ли виключені від права голосо-вання.

При помочи курій мали вла-сть в Австрії: дідали, високе духовенство та богата буржу-азія. Все через се саме, а ще більше через виборні надужу-вання — український народ — майже цілком виключений від впливу на державні справи.

До того ті, що виходили укра-їнськими посланими — були звичайно високими духовними "капопніками" або високими у-рядовцями, котрим демокра-тичні способи були цілком чужими.

Отже у Львові поставило полі-тичне товариство "Руська Рада", обсяжене ріжними твердими канонами та кацаль-ськими редакторами, тими са-мими, що мали в руках і "Народний Дім" і "Старовицський Інститут" і "Общество".

Приходять вибори — "Руська Рада" — майже в останній момент телеграфує до деканів на провінції — "русским кандидатам" до-дотичного повіту е ось наприклад: о. крило-шанин Павлович, чи о. крило-шанин Юзичинський, чи госпо-дин советник Михайло Коваль-ський з Вілян, чи о. декан Іван Озаркевич з Беледів і т. ін.

Отці декани дають отже зна-ти політичним, а ті мають по-старитись, щоб в дотичній селі вибрано "ліхих людей" ви-борцями. — О. наріб старе-ється, щоб вироком виборців — а селя, "лого" людей, зич-ливо старіх братів — він, його самого.

Він відвозить їх потім до по-вітового міста до голосування на посла, пиянуючи добре, щоб по дорозі чи в місті аген-ти польського кандидата не за-підпали йому, котрого з виборців знім роду, не запали, не підпалі-ли, не казали голосувати на "пана Моей" чи якого иншого шляхти.

Надзвичайно мітко пред-ставні виборці практично того ре-ла пок. Лесь Мартинів в своїм оповіданні "Кат на п'ятку", де оповідає він власне про приго-д такого "свідомого" ви-бори.

Колі би боляв вибраний в той спосіб послан викликали на гадитись свої мандати та спра-вдовляючи вічними обсяжован-нями політично паш народ! — послів чейже підлі часті сього абсолютизму різу не ставала паред виборців: а з права ін-телегентний майже не робила "у-матку" — а тільки "у-матку".

А до того ш дивний був і той децятний "ліберальний", се-бе, "вільнодумний" уряд у Відні.

В перших роках 70-их років він був бунт — так звані "культурамфі" — переважали впливами католицького ду-ховенства. Але та боротьба бу-ла дуже несправедливо і неспра-ведливо, що найкращим дока-зом є, що поминились без змін постанови циньового "закону про нероздільність католиць-кого, отже і греко-католицько-го".

супружества. Значить: розділ від стола і ложка мовля пере-сти, та що з того, коли на одна сторона не сміє заключити з іншою подружжя, коли боляд одна з них ніякш шлюб була като-лицької (гр. кат.) віри!

І досі, по більше як 50 роках годі тої в Австрії змінити, ко-тї повна роздула подружжя є дозволено: у всіх кузатурних державах.

Але австрійські католицькі духовенство опирається на тем-пін, опанованим ним селістий "амію" через се — а парла-ментні більшість — де допускає й досі до той реформи.

Такіж реакційні постанови бачимо на полі робничого законодавства — а мов опки болядсь "ліберальні" міністри 70-их років всього "соціалі-зму" Австрії взагалі, підігала у всім за Німеччиною, а та зби-ралася власне під проводом міністра Бісмарка до ввєсенні протисвіддільничих "законів амію", що остаточно йому в р. 1878 й повелось.

Всіма "падухити" востані, в се-рекренути законів, постанов — все то було в Австрії, адо-волене — коли розділюва о соціалістичній.

Колі імені Німеччини в по-чуттю знайомого німечкого аю-шопанованні законів — з'явля-лися хочай держати поширять соціалізму — обовязуючі зако-ни і установили нові реакційні — то Австрія давала собі раду в инший спосіб: вона дожида-ла надуживаю обовязуючі зако-ни. — Зосібна — така тактика була дуже легка до переведен-ня в Галичині, де суди Польки, виховані в шляхетській душі — а так не мали ніякого пошано-вання для заковів.

Всі ті проєси політичні, пе-реведені проти Франка і Павли-ка в сімдесятих і в початок ві-сімдесятих років, се все лиш велике наслідок неучаючих на-дужити і ломати законів! Іх за-дужаво головою за "табне со-ціалістичне товариство" — а такого товариства ніколи не було, але суди сам факт, пере-писки їх з Драгомановим та ин-шими однодумцями — вже ува-жали за доказ істнування "та-йного товариства".

Але найсумнішою проявою у тій цілій трагедії було се, що власне свої люди, земляки, на-йбільше звертали увагу властні на небезпек, яка грозила "суспільному порядку" від мо-лодих соціалістів.

Зробило се імені москво-філіське "Слово" і та децятні-цять викликала власні напикан-ня. Думи про Маледикта Псо-колоба", котру Франко підпи-сав псевдонімом "Джекаліан", та видав в першій половині 1877 року маленькою книж-кою квадратного формату, за-грозивши в історію ви-боротку.

Була вона друкована так за-вном "Драгомановим" і в рідце — сербським правописом. "На звук "л" приймав він латинсь-кий "л", а на звук "д" — також латинський "d".

Вже тим своєю зверхнім ви-глядом була та "Дума" пресві-доту Рутенів прямо по голови.

Я запінався з тою книжеч-кою так зараз у вересні 1877 р. і то при дуже сумній нагоді. Імені мо мати вихіла — була тоді до Львова на краєву виста-ву, а зайшовши до своєї — пала підчас підвечір'я мекана.

Приїхавши в свій батьків-ський Ожидово до Львова на по-кор, я і дістав від одного зі своїх тїт славу тоді "Думу" в подарунок.

Пам'ятаю, що тоді була в мо-їй книжечці "Драгоманов" і в рідце — сербським правописом. "На звук "л" приймав він латинсь-кий "л", а на звук "д" — також латинський "d".

Вже тим своєю зверхнім ви-глядом була та "Дума" пресві-доту Рутенів прямо по голови.

Я запінався з тою книжеч-кою так зараз у вересні 1877 р. і то при дуже сумній нагоді. Імені мо мати вихіла — була тоді до Львова на краєву виста-ву, а зайшовши до своєї — пала підчас підвечір'я мекана.

Приїхавши в свій батьків-ський Ожидово до Львова на по-кор, я і дістав від одного зі своїх тїт славу тоді "Думу" в подарунок.



